

Og det kan undre, at ingen partier, end ikke regeringspartierne samt SF, og Enhedslisten, mente, at det skulle konkretiseres mere i forespørgslen dengang. Nu hvor vi så kommer og spørger statsministeren, om vi skal gå i gang med anden runde, så siger man pludselig, at det kan man da ikke, uden at vi skal komme med en lang række konkrete eksempler og nogle helt andre ting end det, der var tilfældet, da man gik i gang med første runde. Ministeren vil måske dér sige, at det er, fordi man har haft ualmindelig dårlige erfaringer med sit eget forslag. Jamen så vil vi tage det til indtægt og sige, at så skal vi måske, fordi vi har en anden erfaring, ændre på det, men ellers synes vi, at det kan være en udmærket måde at gøre det på.

Må jeg så sige, at det er jo ikke helt tilfældige folk, der udtaler sig om, hvordan de mener, reglerne er skruet sammen. Jeg har før citeret både Evan Jensen og hr. Thorkild Simonsen. Nu er Thorkild Simonsen jo ikke indenrigsminister mere – det skal jeg i hvert fald for det her citat beklage – men det ændrer jo ikke ved, at det selvfølgelig er folk, der har beskæftiget sig med planlovgivning og miljølovgivning i mange, mange år, der siger de ting, som står beskrevet i vores beslutningsforslag.

Jeg skal jo også minde om, at Peter Pagh, som nu er blevet professor, jo har udtalt sig meget konkret: Miljølovgivningen er efterhånden blevet helt uforståelig selv for fagfolk, og det er helt nødvendigt med en gennemgribende reform, hvis lovgivningen skal virke efter hensigten.

Man kan jo sagtens sige, at ligegyldigt, hvem vi finder ude omkring, som mener det samme som os, så er det forkert, for der findes nogle enkelte stykker herinde i Folketinget, der mener noget andet. Og det har man ret i, for sådan virker folkestyret jo. Om man har ret eller ej er sådan set ligegyldigt. Det er et spørgsmål, om man er 90 eller ej. Og de, der har 90 mandater bag sig, har ret. Sådan er det. Og det må vi så bare finde os i.

Det vil ikke på noget tidspunkt – det er et løfte, jeg også gerne vil give til miljøministeren – nedsætte vores aktivitet på det her område. Vi vil stadig væk forsøge at forfølge de mål, som vi i øvrigt synes, vi burde være fælles om, også når vi har citeret, hvad andre ministre har sagt.

Og så vil jeg sige: Lad os nu se, når vi kommer i gang med udvalgsarbejdet. Det kunne jo være, at det var sådan, at ministeren i grunden overhalede os indenom med præciseringer i

regler og måske endda forenklinger i regler, inden vi når at afslutte det her forslag, og det vil vi da så glæde os over, men alligevel håbe på, at vi sammen vil sætte et større arbejde i gang til gavn og glæde for os alle sammen.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 96:

Forslag til folketingsbeslutning om landplacerede vindmøller.

Af Søren Kolstrup (EL) og Jette Gottlieb (EL). (Fremsat 11/2 2000).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Forslagsstillerne stiller forslag om nogle initiativer, der skal fremme en udbygning af fællesjede vindmøller på land. Det begrundes med, at de senere års massive udbygning med enkeltmands- og virksomhedsejede vindmøller har skabt en folkelig mobilisering mod vindmølleprojekter. Jeg skal gerne sige, at jeg er helt enig med forslagsstillerne i, at det folkelige engagement er vigtigt, når vi i fællesskab ønsker at fremme en udbygning med vindmøller.

Vindmøller er et vigtigt element i vores energipolitik. I energihandlingsplanen fra 1996, altså »Energi 21«, var målet 1.500 MW installeret vindkraft på land. Det mål er nået. Der er i dag opstillet 1.730 MW. Vi har altså overgået målet. I forbindelse med elreformen sidste år blev der sat som mål, at 20 pct. af elforbruget i år 2003 skal dækkes af vedvarende energi, hvor vind jo

spiller en meget stor rolle. Målet blev sat for at begrænse udledningen af drivhusgasser.

Vindmøller er fortsat den mest økonomiske VE-teknologi. Skal målet nås, er det derfor nødvendigt med en fortsat massiv vindmølleudbygning. En stor del af udbygningen skal ske på havet, men der skal også udbygges på land.

Uden en forståelse i offentligheden for nødvendigheden af at sats på vedvarende energi kan det derfor være vanskeligt at nå målet om at dække 20 pct. af elforbruget i 2003 med vedvarende energi.

Jeg er imidlertid ikke enig med forslagsstillerne i, at de foreslåede tiltag vil føre til det ønskede større folkelige engagement i vindmølleudbygningen. Jeg skal kort repetere de regler, der i dag gælder for opstilling af vindmøller:

Planloven giver amterne og kommunerne mulighed for at udlægge vindmølleområder, hvor det er planlægningsmæssigt forsvarligt. Det er forudsat, at offentligheden inddrages i den planlægning i videst muligt omfang.

I sommeren 1999 udsendte jeg et cirkulære om planlægning for vindmøller. Det cirkulære skærper de hensyn til omgivelserne, herunder nabobeboelser, som amterne og kommunerne skal tage i deres planlægning, for at der kan gennemføres en fortsat bæredygtig udbygning med vindmøller.

I samme bekendtgørelse fra juni sidste år blev vindmøller med en totalhøjde på over 80 meter og møllegrupper med mere end tre møller optaget på listen over anlæg, der skal VVM-vurderes. Det betyder, at disse møller kun kan opsættes, hvis der er gennemført en særlig regionplanlægning, hvor der er redegjort for deres virkning på miljøet.

Endelig er der i tilslutningsbekendtgørelsen fastsat regler for landbaserede vindmøllers tilslutning til elnettet. I følge de regler skal møllejerne have et lokalt tilhørsforhold, og de kan kun få tilsluttet en begrænset andel på en vindmølle til elnettet, medmindre møllen opstilles på egen ejendom.

Reglerne overvejes netop forenklet i forbindelse med den opfølgning på energireformaftalerne, som vi drøfter mellem aftalepartierne i øjeblikket.

I det første tiltag foreslår forslagsstillerne, at der fastsættes en maksimal vindmøllestørrelse, som kun kan fraviges, når der er lokal opbakning. Jeg skal sige her til det forslag, at planloven allerede i dag indeholder bestemmelser om offentlighedens inddragelse i planlægningen.

F.eks. er vindmøllegrupper i dag typisk lokalplanpligtige, og som jeg sagde det før, så er møller, der er over 80 meter høje, eller hvis det er en gruppe på mere end 3, omfattet af VVM-pligt. Planforslaget vil således efter de gældende regler normalt skulle forelægges for de samme eller for større befolkningsgrupper end dem, der foreslås i Erhedslistens forslag. Jeg ser derfor ikke nogen glæde ved at indføre nye regler for inddragelse af offentligheden. Vi har faktisk vældig gode regler allerede i dag.

I det andet tiltag foreslås det, at der indføres en mulighed for kommunerne til at ekspropriere arealer udpeget til vindmølleplacering, såfremt kommuner eller vindmøllelav ønsker at etablere vindmøller på arealet. Allerede i dag har kommunerne faktisk en mulighed for at ekspropriere, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan. Det har dog ikke hidtil været nødvendigt at ekspropriere for at gennemføre et konkret vindmølleprojekt, og ærlig talt tror jeg heller ikke, at det er noget, der ville gavne den folkelige forståelse for vindmølle-sagen, hvis man brugte denne ekspropriationsadgang, tværtimod.

I det tredje tiltag foreslås det, at kommunerne får mulighed for at ekspropriere ældre, ineffektive vindmøller, hvis et vindmøllelav ikke selv kan blive enige om at skifte til en moderne og mere effektiv mølle.

Sanering af ældre vindmøller er en vigtig del af vindmøllepolitikken, jeg vil sige i de kommende år en helt afgørende del af vindmøllepolitikken. Der vil dog ikke altid kunne opstilles nye møller på de bortsanerede møllers placering. Ekspropriation ses derfor ikke at løse saneringsproblematikken, men der må satses på, at vi finder nogle gode incitamenter, der gør det fordelagtigt for møllejerne at erhverve andel i en ny mølle. Det indgår derfor i vores elreformaf-tale, at der kan gives ejere af møller på under 100 kWh særlig fordelagtige afregningspriser, hvis de skifter til en ny mølle. Også en regelforenkling af tilslutningsreglerne vil fremme saneringen af de ældre vindmølleområder.

I øvrigt er jeg i tvivl om, om det kan fremme det folkelige engagement, at kommunerne får mulighed for at ekspropriere ældre vindmøller, blot fordi der ikke er enighed i ejerlavene. Jeg tror i hvert fald, at man skal have et sølidt greb om de lokale medier for at sikre det folkelige engagement på de her områder.

Endelig foreslås det i det fjerde tiltag, at halvdelen af produktionen af en vindmølle, som op-

stilles på en ejendom, der ejes og bebos af møllens ejer, skal udbydes som andel til lokalbefolkningen, hvis møllen har en produktion på mere end 100.000 kWh årligt.

Det tiltag vedrører ikke reglerne i planloven, men alene tilslutningsreglerne. Som jeg allerede har sagt det, overvejer vi at ajourføre tilslutningsbekendtgørelsen i lyset af elformaftalen, simpelt hen få nogle mere enkle regler på det her felt. Jeg finder derfor ikke, at det er særlig klogt at indføre nye, komplicerede tilslutningsregler på et tidspunkt, hvor det overvejes at forenkle reglerne.

Endnu en gang skal jeg understrege, at jeg selvfølgelig er hundrede procent enig med Enhedslisten i det overordnede formål at få en folkelig mobilisering for udbygning af vindkraft, og jeg er sikker på, at det vil blive nået med de initiativer, jeg tog sidste sommer, nemlig vindmøllecirkulæret. Dette skærper de hensyn, som amter og kommuner skal tage til naboer osv. i deres vindmølleplanlægning. Desuden er der samlebekendtgørelsen, som fastsætter, at der skal gennemføres regionplanlægning med en særlig miljøkonsekvensvurdering, inden der kan opstilles større vindkraftanlæg. Og endelig er der de beslutninger, som vi nu også har fået godkendt, som betyder, at der bliver mange incitamenter til at få færre, men mere effektive møller, og det vil sige, at vi får fjernet mange af de gamle og skæmmende møller i landskabet.

Jeg havde gerne set, at nogle af de her regler var blevet indført tidligere, men jeg tror ikke, jeg går hr. Kolstrups erindring for nær, hvis jeg understreger, at det var et enigt Folketing, bortset fra fru Aase D. Madsen, der hældte mig ned ad brættet, da jeg prøvede allerede et år tidligere at få nogle af de her beskyttelsesforanstaltninger ind for at få balance i planlægningen af hensyn til lovgivningen. Jeg er i øvrigt glad, for jeg tror, det er første gang, jeg har rost fru Aase D. Madsen her fra Folketingets talerstol, men ved dén lejlighed var hun enig med mig, men vi var også kun os to ved den lejlighed, og vi havde i hvert fald ikke nogen opbakning fra hr. Søren Kolstrups parti, og jeg havde heller ikke nogen opbakning fra mit eget parti, så det var en ensom kamp.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Men historisk korrekt. Hr. Martin Glerup som ordfører.

Martin Glerup (S):

Jeg kan kun bekræfte miljø- og energiministerens heroiske kamp imod vindmøllerne på det område der.

Men ellers vil jeg sige, at der er ingen tvivl om, at dansk vindmølleudbygning i fremtiden først og fremmest vil ske offshore, altså i form af havvindmøller. Det var det første. Og for det andet vil der ske en udskiftning af ældre, uhenigtsmæssigt placerede møller med nye, højeffektive møller.

Men der vil også i de nærmeste år være basis for at opstille nogle andre møller på land, selv om vi jo må erkende, at de fleste af de bedste og mest vindomsuste mølleplaceringer er brugt. Der vil selvfølgelig ikke blive rejst møller dér, hvor der mangler rentabilitet, idet ingen – og det gælder såvel enkeltejere som vindmøllelav – kan få finansieret urentable møller, og i Socialdemokratiet mener vi ikke, at vi skal satse på anden- og tredjerangsplaceringer.

Når det er sagt, så er der grund til at understrege, at vi får brug for hver eneste kilowatt-time forureningsfri vindenergi, som kan produceres. Vindenergien er jo, bortset fra de rene elbesparelser, den billigste måde at fortrænge et ton CO₂ på, og vi vil i Socialdemokratiet hellere have grøn vindenergi end sort kulkraft.

Derfor var jeg egentlig også oprigtigt i tvivl om, dengang jeg læste forslaget, hvorvidt der havde indsnæget sig den misforståelse i Folketingets administration, at man havde taget fejl af afsenderen, således at det kom fra fru Aase D. Madsen, Dansk Folkeparti, hvis kærlighedsforhold til vindmøllerne jo er af en noget dybfrossen karakter, og ikke fra hr. Søren Kolstrup fra Enhedslisten, som jo plejer at smykke sig med at være en grøn og rød forkæmper for al vedvarende energi. Jeg kunne næppe tro, at Enhedslisten ville bringe et så sort og så miljøfjensk forslag til torvs.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at placeringen af vindmøller skal overholde gældende og meget stramme regler til punkt og prikke både med hensyn til overholdelse af afstands- og støvkrav, og hvis det ikke sker, vil Naturklagenævnet ændre beslutningen, så der bliver givet afslag. Men vi vil ikke gøre det besværligere at investere i vindkraft, og derfor vil der også ske det, at bopælskriteriet bliver ophævet, sådan at alle kan investere i vindkraft, uanset hvor de bor i Danmark.

På den baggrund siger Socialdemokratiet nej til at genere dansk vindkraft med dette unødvendige og inderlig overflødige forslag, som med sin tvangsmæssige ekspropriationsbestemelse ville være til ubodelig skade for dansk vindkraft og dermed en miljørigtig energiproduktion.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg synes, det er meget naturligt, at politiske partier kan diskutere, hvilke redskaber der skal til for at nå et mål, men hr. Martin Glerups tale fik mig til at undre mig såre. Hr. Martin Glerup sagde det selv: Enhedslisten er rød og grøn. Enhedslisten er enig med hr. Martin Glerup i, at det er såre godt med vindmølleindustri og det er såre godt med vindmølleplaceringer både på land og på havet, offshore, udskiftning og en vis udbygning på land. Det er vi enige i.

Mit spørgsmål til hr. Martin Glerup går på netop det røde element. Finder Socialdemokratiet, at det er ønskeligt, at man fortsat får stadig flere enkeltmandsejede møller både absolut og relativt? Eller finder man, at det er problematisk? Det er det ene.

Det andet er: Når man taler om begrebet folkelig opbakning og folkelig forankring, finder Socialdemokratiet så, det er ønskeligt, at der bliver mere lavseje eller mindre lavseje? Såfremt man ønsker, at der bliver mere lavseje, hvilke redskaber vil man da anvende til at fremme noget sådant?

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Jeg er dybt forarget og forbavset over hr. Martin Glerups udtalelse om, at forslaget kunne komme fra Dansk Folkeparti. I betragtning af de tilskudsregler, der er i øjeblikket, tror jeg ikke, at det er en rose, der er groet i Dansk Folkepartis have, heller ikke med det, der ligger i det om, at man nu skal fordele de store tilskud. Det er jo en knaldgod forretning, som hr. Kolstrup har sagt til Ekstra Bladet her for et stykke tid siden, men nu skal den knaldgode forretning ligesom fordeles ud på flere, og det er altså ikke Dansk Folkepartis politik.

Hr. Martin Glerup siger, at nu går det jo altså helt fint, og det sagde ministeren også, og nu kommer der et nyt cirkulære, som er strammet op, osv. Nej, det er ikke strammet op. I mange henseender bygger cirkulæret på det skønmæssige.

Der er ikke noget ufravigeligt afstandskrav mellem vindmøller og naboer, og der er ikke bedre høringskrav for naboerne. Man kunne f.eks. sige, at alle naboer i en radius af 2,5 km fra vindmøllen kunne høres osv. De høringsregler, der er, giver jeg ikke fem flade øre for. Men jeg vil da gerne høre, om hr. Martin Glerup vil arbejde for, at vi får bedre regler end dem, der gælder i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det er sådan, at der findes ganske konkrete afstands- og støjkrav, der skal overholdes, og f.eks. skal der være mindst fire gange en mølles højde til naboskellet. Det ved fru Aase D. Madsen sandsynligvis godt.

Til hr. Søren Kolstrup, der spørger om Socialdemokratiets indstilling til enkeltmandsejede møller, må jeg sige, at Socialdemokratiet har den opfattelse, at vi skal gøre en meget stor indsats for at få forureningsfri energiproduktion i dette land. Der er brug for hvert eneste ton CO₂-fortrængning, hvis vi skal have en kina-mands chance for at opfylde de miljøforpligtelser, vi har påtaget os.

Derfor ser vi gerne, at der er både enkeltmandsmøller og lavsmøller til stede, og at folk har lejlighed til at investere i forureningsfri energi. Så må de også gerne tjene penge på det, men det er klart, at det ikke skal være urimelige mængder af penge, der skal tjenes. Derfor går vi også mere over til, at man skal kunne klare sig på markedsmæssige vilkår i forbindelse med den nye energireform, ganske vist med nogle gode overgangsfrister, sådan at det hele ikke går i stå. På den måde mener vi, at det er CO₂-fortrængningen, der drejer sig om, og så kan hr. Søren Kolstrup og jeg ved andre lejligheder lufte vores ideologiske bagtanker.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Med hensyn til de markedsmæssige vilkår vil jeg sige til hr. Martin Glerup: I øjeblikket ligger prisen pr. kWh jo fem gange over det, som man kan købe ellen for på det frie marked, og det går direkte over og belaster alle forbrugeres elregning.

Desforuden vil jeg lige spørge, hvad hr. Martin Glerup siger til denne her: Kirketårnene har fået horn på. Er det tegn på en god planlægning? Det har også været i Kommunernes

Landsforenings blad, og jeg vil da meget gerne have hr. Martin Glerups kommentar til det.

De regler, som stadig væk ligger i øjeblikket, betyder, at meget af det overlades til et skøn. Der skal udarbejdes en redegørelse, men det er stadig væk op til politikernes skøn, om der skal bygges vindmøller eller ej på de områder der. Det er et skøn, og det er jo netop dér, man vil have faste regler. Så vi siger, at disse afstands-krav skal overholdes.

Jeg sagde det om kirkerne, og det er jo sådan set det offentlige, men det er jo landskabsforurenende og kulturførende. Og så vil jeg da gerne høre om de skader, der er sket ved værdiforringelsen, f.eks. for naboerne og deres ejendomme, den konstaterede værdiforringelse. Vil hr. Martin Glerup være med til at gøre den skade god igen ved en erstatning?

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Debatten bliver jo ikke mere forsonende, som den skrider frem. Jeg havde alligevel troet, at hr. Martin Glerup ville holde en lille bitte, bitte smule fast ved et af de ben, som Socialdemokratiet har haft, hvilket jeg i øvrigt synes ministeren åbnede lidt op for: det, der hedder den folkelige forankring i vindmølleudbygningen.

Jeg er helt enig med hr. Martin Glerup i alt det med det CO₂-frie, men så er der det andet element, som hr. Martin Glerup ikke forholdt sig til, og det er den folkelige forankring. Hvordan skal vi sikre den? Er det ikke et problem, som vi skal tage på os? Er det ikke korrekt, at de fællesejede møller har haft en stærkt vigende placering? Og hvis vi er enige om den erkendelse, opfatter hr. Martin Glerup det så overhovedet ikke som et problem, det gælder både til lands og til vands?

Og så kan jeg da i tillæg hertil spørge: Mener hr. Martin Glerup ikke, når vi sætter møllerne på vandet, at det også dér er ønskeligt, at der kommer et eller andet bredere engagement bag møllerne?

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til fru Aase D. Madsen med hensyn til at sætte møller op på kirketårne: Det går vi ikke ind for. Der findes ganske konkrete bestemmelser om afstanden til kirker, og jeg vil mene, at vores fredningsmyndigheder og deslige vil være stærkt utilfredse, hvis fru Aase D. Madsen kom med sådan et forslag.

Så vil jeg sige til hr. Søren Kolstrup med hensyn til den folkelige opbakning, at det er klart, at succesen inden for den vedvarende energi her i Danmark i høj grad skyldes, at der har været og er en folkelig opbakning om det. Men uanset om ens kone bryder sig om vindmøller eller ej, så er det jo en kendsgerning, at vi skal have noget mere CO₂-fri energifremstilling, ellers kan vi ikke opnå vores miljømål.

Derfor må vi selvfølgelig have en planlægning, der er så god som mulig, sådan at vi kan få den kvote opfyldt, og derfor vil vi lukke op for, at alle danskere, uanset hvor de bor, kan investere i vindmølleandele både til lands og til vands. Dermed håber vi, at vi igen vil få gearret borgernes mulighed for at involvere sig i vindkraft op til gavn for hele den vedvarende energisatsning.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Aase D. Madsen og hr. Kolstrup. Og for begge gælder det, at det er tredje og sidste korte bemærkning til ordføreren.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Hr. Martin Glerup forenkler jo altså hele den danske energipolitik helt uhyggeligt, når hr. Martin Glerup siger om møllerne, at vi jo skal have noget CO₂-fri el, og vi skal opfylde vores planer osv. Jeg vil gerne indtrængende anmode hr. Martin Glerup om at læse Jyllands-Postens erhvervsider i dag, hvor der står fup eller fakta om den danske energipolitik. Der kan man se, hvad det koster samfundsøkonomisk i Danmark at opfylde hr. Martin Glerups og co.s energimålsætning, som jo er langt, langt større end den, man har i andre lande.

Med hensyn til kirketårne var det absolut ikke vindmøller på kirketårne, det var vindmøller bag kirketårne. Der har man tilfældigvis glemt i planlægningen fra kommunens eller amtets side at lave en visualisering, således at man kunne se, hvordan det kom til at se ud. Det er et af de problemer, der ligger i den vindmølleplanlægning, vi har i øjeblikket, og som ingen vil tage ansvaret for, for det er jo et kommunalt eller amtligt problem; det kan vi ikke røre ved.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Ja, jeg kan jo konstatere, at hr. Glerup og jeg ikke har de samme bekymringer, hvad angår udbygningen til lands. Men jeg vil gerne holde

hr. Martin Glerup fast på – og jeg opfatter det som en bekræftelse af – at når det så i det mindste drejer sig om udbygningen til vands, så er vi enige om det vigtige i, at der bliver så meget laveje og fælleseje som vel muligt. Og jeg vil da gerne have en bekræftelse på, at det er korrekt opfattet, at det netop ikke drejer sig om, at det bliver enkeltpersoner, kapitalkoncentrationer eller hvem det så måtte være, der ejer disse møller til vands, men at de netop bliver fælleseje. Så er der da i det mindste noget i det.

Og hvis vi er enige om det, så synes jeg, at det var vigtigt, om hr. Martin Glerup tilkendegav, hvilke ambitioner Socialdemokratiet har, hvad angår den mængde, som fællesejet lige som skal udfylde af vindmølleudbygningen til vands.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Martin Glerup. Og derefter går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Søren Kolstrup vil jeg gerne på sådan en dejlig fredag eftermiddag sige, at det, der er Socialdemokratiets ambition, er, at vi kan opfylde den målsætning, vi har sat os, nemlig at mindst 20 pct. af vores elforbrug i år 2003 skal komme fra vedvarende energi. Og så mener vi, at vi skal have vindenergien til søs, altså offshore, i gang, og der må det være sådan, at såvel lav som enkeltpersoner har mulighed for at gå ind og investere i vindkraften. Jeg ser mere på det resultat, vi rent energi- og miljømæssigt får ud af det, end jeg ser på organisationsformen.

Til fru Aase Madsen vil jeg sige, at nu skal man jo altid læse aviserne sådan med et vist gran salt og se, hvem det er, der skriver tingene. Jeg kan godt se, at de her atomkraftdrengene siger, at vi jo bare kunne have løst problemet ved at have et par atomkraftværker her i Danmark. Men det har jo ikke været dansk energipolitik, og derfor må vi leve med, at vi har en god planlægning med VVM og regionplanprocedurer osv. osv. Men a-kraften har vi da hidtil haft bred enighed om, at vi ikke vil støtte her i landet.

Helga Moos (V):

Jeg må sige, at det er et utrolig underholdende forslag, som Enhedslisten er kommet med. Det er jo helt utroligt, så meget magtbegær der er lagt ind i det lille forslag. Det er den centralisti-

ske stat, der virkelig kommer frem i al sin udfoldelsesmulighed.

Der skal reguleres på møllernes størrelse. Hidtil har vi jo sagt, jamen lad os se, hvad der er muligt, og selvfølgelig skal vi da afsøge mulighederne for at lave større og mere ydedygtige møller. Altså man har sat grænser for ydeevnen. Jamen vi behøver jo da ikke at lægge os fast på, at en mølle ikke må kunne yde mere, hvis den kan. Selvfølgelig skal vi have udviklingsmulighederne med.

Og så bliver der ellers eksproprieret i det her lovforslag. Der skal eksproprieres arealer, og der skal eksproprieres vindmøller til udskiftning. Jeg tror, at hvis hr. Søren Kolstrups forslag her blev vedtaget, så var det næste, man skulle have, et forslag, hvor man eksproprierede det folkelige engagement, for jeg er helt overbevist om, at det simpelt hen bare ville forsvinde, så vi ville være nødt til at ekspropriere det frem igen.

Det er helt utroligt at stå her som den, der kan levere friheden, og så alligevel få det hele. Vi får udskiftningen i elreformen, og vi får store møller, der virkelig kan skaffe noget grøn strøm. Havmølleudbygningen er den, vi venter på nu. Og vi vil gerne have den på udbud, vi vil gerne have den på aktier. Det vil sige, at vi åbner for en ny form for folkeligt engagement.

Så det her forslag bliver jeg nødt til at sige nej til. Det er den eneste måde, vi kan beskytte udbygningen af den grønne strøm, som jeg kan se, hr. Søren Kolstrup truer voldsomt.

Henriette Kjær (KF):

Da vores energiordfører, fru Gitte Seeberg, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

I Det Konservative Folkeparti underer vi os over Enhedslistens beslutningsforslag. Man skulle tro, at Enhedslisten ville ønske at fremsætte et forslag, der ville fremme vindenergien. Det vil dette forslag ikke, tværtimod. Man kan have sympati for, at vindmøllerne ikke skal være for store, da de skæmmer landskabet, men man kan ikke og bør ikke gå imod en udvikling, som fremmer bedre og bedre møller.

De tre øvrige punkter i forslaget afvises helt. Kommunerne bør ikke tillægges kompetence til at ekspropriere arealer til vindmøller. Ekspropriation er ikke et middel, der overhovedet bør anvendes, medmindre det er strengt nødvendigt. Pkt. 3 i forslaget om ekspropriation af ældre møller er ligeledes stærkt betænkeligt. Derudover er forslaget meget omkostningsfuldt.

Endelig er der spørgsmålet om ejerandele. At man skulle tvinges til at udbyde sin vindmølle til andre, kan Det Konservative Folkeparti ikke tilslutte sig. Jeg forstår, at Enhedslisten lægger vægt på det kollektive ejerskab. Det synes vi også er fint, hvis det er det, folk vil. Men for os er det ingen betingelse og i øvrigt underordnet, hvem der ejer vindmøllerne. Det afgørende er, at vindmøllerne er med til at opfylde Danmarks CO₂-forpligtelser.

Vi støtter med andre ord ikke beslutningsforslaget.

Anni Svanholt (SF):

For det første vil jeg godt starte med at sige, at der er virkelig grund til at glæde sig over, at vindmølleudbygningen siden 1995 i den grad har haft kraftig medvind. Målet om 1500 MW i 2005 er allerede nået. Der er faktisk godt 1600 MW forureningsfri energi nu. 1999 blev et helt forrygende år på grund af en gunstig ordning, som vi fik med elreformen.

Situationen er den, at der nu er begrænsede muligheder for opstilling af møller på land, bortset fra udskiftning af gamle møller. Her er et potentiale, og for de gamle møller er der også i elreformen aftalt en gunstig ordning, som forhåbentlig kan være et incitament til udskiftning. Og derudover ser vi jo meget frem til havmølleudbygningen.

Vi er i SF enige med Enhedslisten i det ønskelige i en fortsat folkelig deltagelse i vindmølleudbygningen, og det er vigtigt, at der ikke opstår konflikter mellem mølleejere og naboer. Ved at foretage en god planlægning, både regionplanlægning, kommuneplanlægning og lokalplanlægning og i øvrigt ved, at der foregår en grundig offentlig debat og proces i forbindelse med både planlægning og den konkrete placering af møller, kan konflikter forebygges.

Vi er derfor ikke enige med Enhedslisten om de midler, de her foreslår taget i anvendelse. Vi er ikke enige i, at der sådan centralt skal fastsættes en maksimal højde og produktionsstørrelse på 750 kW. Der er her tale om, at der bliver lagt op til en meget stærk central og detaljeret styring af vindmølleområdet.

Vi er tilhængere af, at når den overordnede planlægning er foretaget, er det helt op til den lokale demokratiske proces, hvor og hvordan møllerne skal placeres. Det er jo umuligt at afgøre på centralt niveau. Det er jo lokalbefolkningen, der skal leve med møllerne. Derfor er det helt afgørende for opbakning til møllerne

og vedvarende energi i øvrigt, at der træffes lokale afgørelser. Disse lokale afgørelser skal også respekteres centralt, når de planlægningsmæssige spilleregler er overholdt, og der lokalt har været en grundig offentlig debat om sagen.

Enhedslisten foreslår også, at det skal være muligt at ekspropriere til vindmøller eller ekspropriere eksisterende ældre møller med henblik på at erstatte dem med nye, moderne møller.

Vi mener ikke, at der er behov for at tage det instrument i anvendelse. Der er ikke mangel på arealer. Der er fortsat et potentiale i planlægningen, og i øvrigt er vi bange for, at ekspropriationsmuligheden vil virke stik imod hensigten og være med til at skabe større modstand mod opstilling af møller. Vi tror mere på det virkningsfulde ved den såkaldte gulerodsmetode for at få udskiftet gamle møller og en aktiv medvirken fra kommunen.

Kravet om, at halvdelen af møllens produktion skal udbydes som andele til lokalbefolkningen, har vi større sympati for, men alt i alt må jeg sige, at vi ikke kan støtte forslaget, som det foreligger.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke SF's ordfører for, at hun i det mindste ikke miskrediterede vores intentioner med forslaget, som den socialdemokratiske ordfører kom for skade at gøre.

To forhold vil jeg gerne spørge SF om. Jeg går ud fra, at SF og Enhedslisten er enige om – og det vil jeg gerne have bekræftet – at det ikke er ønskeligt, at Amager eller København eller Århus bliver gjort til et nyt Manhattan. Er det ikke korrekt opfattet, at omkring visse planlægningsspørgsmål er vi enige om, at der simpelt hen må være grænser for, uanset hvad de mener i Trøjborg, i Århus, hvor høje huse skal være?

Altså, selv om man lokalt fandt ud af, at vi nu vil til at bygge skyskrabere i Danmark, så har jeg opfattet SF's politik hidtil sådan, at det egentlig er godt med en central planlægningslov og nogle bestemte normer. Og hvis det er korrekt opfattet, så vil jeg gerne spørge, om SF mener, det er ønskeligt, at det afgøres fuldstændig lokalt, hvor høje møller må være? Må de blive så høje som skyskrabere? Er det sådan, at man skal give fuldstændig fri adgang til et totalt liberalt lokalt initiativ? Det er det ene.

Det andet er spørgsmålet om fordelingen mellem enkeltmandseje og fælleseje. Finder SF ikke, det er et problem, at fællesejet har haft samme betydning samlet set her i de senere år?

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Fru Anni Svanholt talte om, at lokalbefolkningen må leve med vindmøllerne. Ja, det må de, men der er vindere og tabere i det spil, og vindere er dem, der får lov til at opføre vindmøllen, og taberne er naboerne, hvis ejendomme falder i værdis.

Mener fru Anni Svanholt ikke, at taberne bør tilgodeses i det spil? Vil fru Anni Svanholt og SF ikke gå ind for, at de får en vis kompensati- on for deres tab? Det vil jeg meget gerne høre. Og så vil jeg meget gerne høre om taberne i den anden ende. Det er taberne, der betaler det dyre pristillæg over elregningen. Det tillæg vender den tunge ende nedad, men det er tilsyneladen- de ikke noget problem for SF, bare der kommer vindmøller nok op.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Til hr. Søren Kolstrup: Jeg synes, vi skal holde os til møllerne, for det med skyskraberne er det lidt voldsomt at tage fat på sådan en god fredag eftermiddag.

Med hensyn til møllerne forholder det sig jo sådan, at der er muligheder for at lave be- grænsninger i regionplanerne, og det er også sådan, at visse steder har man sagt, at man vil operere med maksimumstørrelser bestemte ste- der. Det mener jeg er på det niveau, hvor man siger, at man laver en ordentlig regionplanlæg- ning og tager hensyn til natur, landskab osv. og afvejer de synspunkter, der er, bedst muligt.

Overordnet kan man jo sige, at der er lavet retningslinjer for naturhensyn, hvor det handler om nationale hensyn osv., der skal respekteres. Det er jo lagt ind som en forudsætning for plan- lægningen, så det bedste grundlag er faktisk til stede. Kommuneplanerne skal så respektere det grundlag, der er i regionplanen, og derudover laves der lokalplaner, så der er masser af mu- ligheder for at få denne diskussion og få en grundig demokratisk proces. Det lægger vi også meget vægt på, for vi tror ikke på, at man fra centralt hold kan gøre det bedre, end man kan

gøre ved at anvende de redskaber, der er til rådighed.

Med hensyn til fællesejet lægger vi vægt på, at der fortsat er fælleseje. Det er sådan med ud- skiftning af de gamle møller, at her er der jo tale om, at det er de meget tidlige møller, hvor der er lav, og her har jeg da også en forventning om, at det netop er fællesejet, der der træder til.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Her taler man om navhøjder og bredder og længder osv., men jeg taler om menneske- skæbner.

Jeg ved godt, fru Anni Svanholt ikke fik tid til at svare mig på mit spørgsmål om erstatninger, men jeg vil gerne lige læse en lille bid af noget, jeg har fået – en af de mange henvendelser, jeg har fået ind på mit bord, og som handler om menneskeskæbner:

»Vi må se i øjnene, at vores drøm er knust. Vi købte i sin tid et faldefærdigt husmandssted, og det var stedet. Her kunne vi nyde vore åbne vinduer, blæsten og stilheden, her ville vi blive boende til vore dages ende. Vi har brugt 10 års slid og alle vores sparepenge samt det, vi kunne låne, for at realisere vores drøm. Nu skal vi være lykkelige, hvis vi kan få det samme for ejendommen, som vi i sin tid gav for den. Vi er blevet stavnsbundne, fordi ejendommen er fal- det voldsomt i værdi og vi stadig væk har lån at betale af på. De sidste 4 år har vi kæmpet mod vindmøller, ikke fordi vi har noget imod vind- kraft, men vi har noget imod den hensynsløse placering.«

Det er, hvad vindmøllenaboer er ude for.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Der var trods alt ét punkt, hvor fru Anni Svanholt og jeg vel har en eller anden grad af fælles forståelse. Det var, da fru Anni Svanholt sagde, at hun har en forventning om, at fælles- ejet kunne tage over, selv om fru Anni Svanholt ikke kan lide Enhedslistens anvisninger på, hvordan man kan fremme det fællesejede.

Men hvis det, måske mod fru Svanholts for- ventning, skulle gå sådan, at det alligevel bliver det enkeltmandsejede, der tordner frem, har SF så et bud på, hvad vi kan gøre i den situation? For jeg går ud fra, at også SF ser et fordelings- politisk problem i den nuværende udvikling.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Til fru Aase D. Madsen: Der er jo delte meninger om møller, og der er nogle, der er de ærgreste modstandere af møller, og dem kan man jo ikke hjælpe med et nok så godt regelsæt. Men regelsættet eksisterer med støjkrav, afstandskrav osv., og når reglerne bliver forvaltet i en demokratisk proces, er der mulighed for at tage de hensyn, der skal tages.

Det kan heller ikke være forbigået fru Aase D. Madsens opmærksomhed, at der faktisk også er kommunalbestyrelser, som vælger ikke at gennemføre en lokalplanlægning, men lytter og siger, at det og det kan vi ikke placere dér. Der er jo en række sager, vi også kan tage frem, hvor det er blevet sagt, at man må altså skrinlægge det, og så er det sådan. Vi må respektere den demokratiske proces.

Så til hr. Søren Kolstrup: Jeg vil gerne sige, at når jeg taler om de gamle møller, er det jo typisk lavsmøller. Det var jo pionererne, der startede for snart mange år siden, og dér, hvor der er noget, der skal udskiftes, kan man jo direkte overføre lavene til nye og større møller. Sådan må det helt klart blive.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Jeg ved da godt, at det er lokalt ude rundtomkring, det foregår, men fru Anni Svanholt må da også læse aviser. Vi har da et overordnet ansvar her, når vi ser så mange eksempler på, at reglerne ikke bliver overholdt. F.eks. har man klaget over tilladelser, der gives, som vinden blæser, og amter og kommuner kontrollerer sjældent ansøgningerne. Der står her, at det er en uoverskuelig opgave at finde ud af, hvor mange gange kommuner og amter dispenserer fra vindmøllecirkulæret. Sådan lyder vurderingen fra Skjold Nielsen, som er en civilingeniør i Energiministeriet, der samordner regionalplanerne. Når man læser sådan noget i avisen, er der så slet ikke en lille klokke, der ringer? Skal vi nu ikke til at gøre et eller andet herindefra? Jeg har gang på gang prøvet at råbe op med hensyn til det problem, men man henviser til det kommunale selvstyre.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Anni Svanholt, og derefter går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Anni Svanholt (SF):

Jeg må jo bare slå fast, at Dansk Folkeparti ikke er tilhænger af det kommunale selvstyre og den demokratiske proces, der er i forbindelse med placering af møller. Den vil man altså ikke acceptere. Men det går vi nu altså ind for i SF, og derudover har der jo været en proces, hvor ministeren faktisk har strammet planlægningen op. Det er dér, vi står nu, og vi mener, det skal være grundlaget.

Aase D. Madsen (DF):

Jeg vil blot lige sige, at det kommunale selvstyre er jo altså ikke fejlfrit, og så har vi jo lov til at tænke lidt og også gribe ind på en eller anden måde. Det ville da være noget underligt noget, hvis vi lod alt sejle ude rundtomkring og bare sagde, at det var amternes og kommunernes ansvar, når vi kunne se, at lovgivningen ikke blev overholdt.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at Enhedslisten skal ikke have utak for at have fremsat dette beslutningsforslag. Men Dansk Folkeparti anser det for et forsøg på at ride på to heste på én gang. Med Enhedslistens gode hjælp gennem årene er vindmøllerne blevet til overordentlig gode investeringsobjekter mange steder i landet, og det har ført til, hvad man må kalde klondykeagtige tilstande med hensyn til jagten på de gode arealer til vindmøller, der kunne kaste guld af sig.

Nu føler partiet så, at det kniber meget med den folkelige opbakning, og derfor sadler man om, således at flere kan få andele i vindmøllekagen og dermed få andel i den gode forretning. Men det vil jo også give folkelig opbakning, bl.a. hos naboerne, der måske ikke generes helt så meget ved synet af mastodonten i baghaven, når der bliver kompenseret med en god indtægt. Dette er et strategisk mesterværk fra Enhedslistens side og en god, gammel kapitalistisk filosofi, men var det mon ikke bedre at erstatte den konstaterede værdiforringelse, naboerne har fået i deres ejendomme?

Og hvad med de elforbrugere, der ikke har råd til at købe disse anparter? De betaler tilskud til vindmøller i form af en elpris, der er fem gange så høj som den markedsbestemte pris. Så man må sige, at det er sandelig et forslag, der vender den tunge ende nedad, så det basker.

Med hensyn til ekspropriationsdelen i forslaget vil man i almenvellets ædle navn fratage vindmøllearealerne deres jord, ganske vist

mod erstatning. Men det ligger da helt derude, hvor socialismen østpå befandt sig for mange år siden.

Jeg vil give forslagsstillerne ret i, at de store 2 MW-møller på tre-fire gange Rundetårns højde er et problem. De burde naturligvis forbydes på land, men vil Enhedslisten være med til at forbyde dem? Det er jeg spændt på at høre.

Landskabsværdierne og naboerne til vindmøller har lidt ubodelig skade ved den kritiske planlægning, der har fundet sted i amter og kommuner. Jeg kan her referere til en stak henvendelser, jeg har fået tilsendt gennem de sidste år: Det er ingen hemmelighed, at det i mange tilfælde er af rent fiskale grunde, der er blevet givet dispensation på stribe fra offentlige myndigheders side.

Jeg vil i øvrigt til slut gerne spørge Enhedslisten, om man vil tale vindmøllenaboernes sag, når vi nu skal behandle forslaget i udvalget. Jeg kan i hvert fald love, at det vil Dansk Folkeparti gøre, og det kan vel ikke komme som nogen overraskelse for nogen her i salen.

Ebbe Kalnæs (CD):

Man kunne næsten fristes til efterhånden at kalde denne diskussion en vejrmølle-diskussion.

Jeg må sige, at Enhedslistens forslag kan vi ikke støtte, for det har ikke noget med virkeligheden at gøre. Det, der jo er betegnende for vindmølleeventyret i Danmark – det skal jeg medgive med det samme – er, at der var nogle ihærdige mennesker, der troede på den sag, luskede rundt ude i krattet og blev ved, selv om folk grinede. Vi var mange, der grinede, men det gør vi ikke længere, for vindmøller er en stor del af fremtiden for energipolitikken ikke bare i Danmark, men mange andre steder.

Og hvad er det så for en udvikling, vi er på vej ind i? Det er rigtigt, at vi har haft en udvikling, hvor vi har ladet folk med masser af entusiasme arbejde med det her. Nogle har haft det hårdt, nogle har bestemt ikke tjent penge, og nogle har tabt mange undervejs. Men pludselig begyndte der et eventyr, fordi vi, der måske grinede engang, holdt op med at grine. Nu kunne vi nemlig godt se, at det ikke længere hjalp at grine, for nu var man på vej til at lave vindmøller, som var kraftværker, og som rent faktisk kunne opfylde nogle meget store målsætninger. Det, vi taler om i dag, er store møller, som rent miljømæssigt på i hvert fald nogle områder, både ved deres udformning, placering, beskedne støjgener og på andre måder,

faktisk er betydelig venligere end de gamle, der stod og bankede løs og larmede, men som ikke producerede særlig meget.

Hvad er det så for en udvikling, vi har været igennem? Jo, vi har været igennem en udvikling, som gav mange enkeltmandsejede møller, vi har været igennem en udvikling, hvor vi ikke var særlig dygtige til at styre planlægningen, og vi har været igennem en udvikling, som vi nu skal til at rydde op i. Det er derfor, der er lavet overgangsordninger med tilbud om at gange effekten med tre og særlige ordninger om, at man kan få sine 12.000 fulde timer med det store tilskud. De ordninger er blevet lavet, fordi vi rent faktisk ønsker den oprydning, og jeg er enig med ministeren og andre, der har sagt det, i, at en af de vigtigste ting er, at vi får klaret oprydningen, og at planlægningen bliver bedre. Vi vil måske være i stand til at halvere antallet af vindmøller her i landet og forøge effekten tre gange eller mere i den kommende udvikling.

Der er nu lavet nogle ændringer, når det gælder betalingen, som gør, at vindmølleområdet ikke er helt så attraktivt længere. Men vi har også fået nogle møller, som er langt mere effektive og langt større, så den udvikling, vi vil se, vil være, at der bliver færre enkeltmandsejede, og at der også bliver færre lav i den gamle forstand. Den tid er forbi.

Vi vil formentlig se, at danske elværker slår sig sammen med andre og laver selskaber, som man kan købe sig ind i på forskellig vis, og som også bliver børsnoteret og andre ting. Vi vil se, at effekten stiger meget stærkt, og vi kommer til at se et udvidet fælles samarbejde med elværkerne. Det vil nemlig være elværkernes fremtid, som står på spil, fordi de danske kulfyrede værker ikke er meget værd i den fremtid, vi går ind i. Vi vil se, at Danmark inden for hele energiteknologisektoren direkte og indirekte stadig vil have 40.000 ansatte eller noget lignende, som tilfældet er i dag.

Vi vil, når vi er kommet nogle år frem, se en eksport på det her område, som er større end dansk landbrug.

Vi vil se et Europa, som inden for en kortere tid vedtager, at en stor andel af den samlede energi skal laves med vind. Det vil være et potentiale for Danmark, som er helt fantastisk. Så med den udvikling, der vil komme nu, er vi forbi de små lav.

Det er ineffektivt, det fortrænger ikke CO₂ i nogen væsentlig grad. Vi skal forøge effekten ganske meget. Vi skal være omhyggelige med

vores planlægning. Vi skal have langt færre, men større møller. Vi skal have havmøller, vi skal have landmøller, og de bliver større alle sammen – ingen tvivl om det – og de bliver i højere grad et fælles eje via de energiselskaber, elselskaber osv., som kommer ind på markedet nu. Her har vi selvfølgelig mulighed for at købe både aktier og andele, og vi har måske også mulighed for, at de, der har nogle i forvejen, får lov til at købe sig ind i de projekter, sådan så vi får ryddet det andet op.

Men oprydningen, planlægningen og det, at Danmark bliver et udstillingsvindue, er det mest unikke på det her område. Vi kan gribe den chance, vi har fået på det her område, hvor vi sidder på en stor del af verdensmarkedet. Vi redder både verden, CO₂ og betalingsbalancen på samme tid, hvis vi bærer os fornuftigt ad.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Det glæder mig jo altid, når CD's ordfører taler varmt om vindenergien, og for os, der kan huske, vi havde nogle drabelige slagsmål med CD omkring energi, så er det jo altid løfterigt at høre om, at vi er enige om det her vindmølle-halløj, vindmølleeventyret.

Men jeg skal spørge hr. Ebbe Kalnæs: Hr. Ebbe Kalnæs taler om, at det folkelige engagement måske kan vedblive med at fortsætte; men skelner hr. Ebbe Kalnæs i denne forbindelse ikke mellem aktier og andele? Det var, som om det gled ud i ét og var ligegyldigt. Er det i et CD-univers det samme, eller bør der skelnes klart mellem disse to former for ejerandele?

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Hr. Ebbe Kalnæs taler jo varmt mod CO₂ og for de store vindmølleindustrier, som vi har, og alt muligt andet. Det er da også mægtig godt, men det er jo på bekostning af det danske landskab for eksempel. Har hr. Ebbe Kalnæs ikke tænkt over de landskabelige problemer, det giver med alle disse møller? Har hr. Ebbe Kalnæs aldrig taget en tur op til Thy og set, hvordan der ser ud deroppe? Hvor slutter vi, hr. Ebbe Kalnæs?

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Jo, fru Aase D. Madsen. Jeg tænker på landskab. Jeg har set Thy. Jeg har set møllerne fra land og fra luften. Der er vel i Thy i øjeblikket en 170 vindmøller.

Hvis vi kunne få lavet en ordentlig oprydning i det område, så vil jeg tro, vi kan lave noget, der ligner 40 vindmøller stillet op på fornuftig vis i nogle ordentlige linjer på de rigtige steder, og så lave cirka tre gange så meget strøm og fortrænge CO₂, som vi har forpligtet os til internationalt. Jo, jeg er lige så bekymret for landskabet, lige så bekymret over oprydningen.

Fru Aase D. Madsen kan ikke lide møller og er vel nærmest æresmedlem i en eller anden forening, der hader vindmøller. Det har jeg oplevet så tit. Men vi kan jo ikke undgå, at et moderne samfund har master og har forskellige andre ting. Det er faktisk en bedre udvikling ikke bare at lade det køre, som det har kørt, og der er slet ingen vej udenom. Det bliver sådan.

Når det gælder om at skelne mellem aktier og andele, som hr. Søren Kolstrup var inde på, må jeg sige, at nej, det skelner jeg egentlig ikke voldsomt imellem. Det er ikke det afgørende. Det afgørende er, at de møller, der hovedsagelig vil komme i den kommende tid, bliver en form for fælleseje inden for det fælleseje, vi kender i forvejen, nemlig vores elværker og andre, som vi er fælles om.

Det har vi jo talt meget om under de forhandlinger her. Det bliver den vej, det går. Og det vil sige, at de forskellige individuelle tiltag, som hr. Søren Kolstrup taler meget om – altså det er ikke nedladende, når jeg siger kratluskeri – er færdige i den lille målestok, for de har ingen mening længere, for hvis vi skal nå de mål, vi sætter os, hvis vi skal leve op til de internationale forpligtelser, som vi jo skal, når 160 lande har pålagt hinanden det, så er der altså ingen vej udenom.

Men jeg vil gerne fortrænge CO₂. Jeg vil gerne lave en ordentlig planlægning. Men prøv at komme videre. Det bliver vi altså nødt til.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Planerne med at skrotte de gamle møller og lave nogle større lyder vældig godt, men det næste punkt i vindmøllesagaen er, hvad der sker planmæssigt. Her frygter jeg altså, at det planmæssigt bliver alt for løst, således at de ikke bliver lagt dér, hvor de skulle.

Men det lyder godt, og de er sikkert også meget mere rentable, og så vil jeg da gerne høre hr. Kalnæs, om de bliver så rentable, at vi kan undgå at udbetale tilskud.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Ja, det gør de, men det er klart, at vi nu har haft en lang periode, hvor man almindeligvis har kunnet få omkring 60 øre pr. kilowatt. I dag har vi – vi ved ikke så meget om det grønne marked – altså en situation, hvor vi kan få 43 øre. Det har allerede haft den virkning, at det dæmper det meget, men der vil altså være andre, som selskabsmæssigt går ind og får noget ud af det.

Hvis vi kigger ud i horisonten, ud i fremtiden, så er der ingen tvivl om, at en CO₂-ton – altså det at udlede en CO₂-ton – vil blive så dyr, at kul på et eller andet tidspunkt giver en energibrændsel, som ikke er rentabel længere. Der vil ske en udvikling på hele det her område, hvor det, vi før kendte som det billige, bliver dyrere, og på det tidspunkt – det er altså lidt længere ude i horisont – vil møller være ganske, ganske rentable.

Når vi får batteriteknologi ind, som man roder med i USA i en størrelsesorden, som vi næsten ikke kender den, når vi får lagringer af varme og andre ting, så sker der nogle fuldkomne skift i forhold til, hvad vi før kendte som dyrt og billigt.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Ja, jeg er bange for, at det kan komme til at blive dyrt betalt, for hvem vil nedlægge en guldgrube uden at få en ny? Det er igen prisen, som hr. Ebbe Kalnæs kom ind på, for den pris, som hr. Ebbe Kalnæs nævner for strøm – det var 43 øre eller sådan noget – er jo helt urealistisk i forhold til den markedspris, der betales i øjeblikket. Så på den ene eller den anden måde, hvad enten vi sætter ølse for eller ølse bag, eller hvad man nu siger, så bliver det altid dyrere end det, vi kan købe på det frie marked.

Om man skal give den der CO₂-tjære i CO₂-fortrængningsgave, det kan så være, hvad det være vil, men det kan aldrig nogen sinde komme til at blive den pris, som vi kan købe den for på markedet. Det tror jeg i hvert fald ikke.

Derfor vander Dansk Industri, den tunge, energiforbrugende industri, sig. Nu ser vi, hvordan de vander sig, for de har mange vindmøller og anden form for biokraftvarme osv. vestpå, og det har vi ikke her på Sjælland. Nu skal vi til at overføre 700 mio. til de østdanske elforbrugere – det skal der nok blive meget bal-

lade om – på grund af de gode vindmøller, vi bl.a. harovre i Jylland.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Det er en bred sag til de her relativt korte svar.

Jeg vil bare gentage, at der vil komme en udvikling i de kommende år på det her område, hvor det, vi troede var det billige, bliver det dyre osv.

Jeg er ikke så bekymret over CO₂, at jeg ikke kan sove om natten, men jeg ved, at 160 lande har pålagt hinanden det her i fællesskab, og jeg ved, at det er den vej, det ruller. Dét tror jeg ikke jeg kan klare her fra det danske Folketing. Skal vi leve op til det, så skal vi leve op til det på en sådan måde, så vi i Danmark har stor glæde af det. Når de i Nakskov får en vingefabrik – i øvrigt er det længe siden, de har haft noget at glæde sig over dernede – og når Ringkøbing Værft sejler møller ud i verden, så kan jeg altså godt lide at se, at vi dog alligevel får noget ud af det på samme tid.

Så til spørgsmålet om øst-vest: Jamen altså, det handler om, at man i en overgangsperiode betaler uendelig meget i Jylland for den her grønne strøm. Om kort tid, når vi skal lave 80/20, så er det slet ikke noget problem, så bliver det måske det modsatte problem, for så skal sjællænderne altså til at købe strøm ovre fra jyske vindmøller, fordi de ikke selv fik lavet nogle i tide.

Søren Kolstrup (EL):

Det er godt med vindmøller. Det var der åbentbart en stærk enighed om i denne debat. Det var lige meget, om det var Venstre eller det var CD eller Socialdemokratiet.

Problemet, som Enhedslisten ser i en række af de her indlæg, er, at man er blevet så forelsket i vindmøllerne, og jeg forstår udmærket godt den følelse, for Enhedslisten har også været begejstret og er fremdeles meget begejstret for vindmøllerne, men derfor behøver man jo ikke at blive forblændet, derfor kan man jo godt lytte til de problemer, der rent faktisk er omkring en vindmølleudbygning.

I den sammenhæng har det ikke været en specielt løfterig debat. Man har henholdt sig til, at de eksisterende VVM-regler for møller over 80 m ligesom kunne tage toppen af nogle af problemerne, men det har rent faktisk vist sig i lokalsamfundene, at det folkelige engagement har været vigende og er erstattet af traditionel

profitjagt. Det er dels kommet til udtryk i fordelingen mellem det enkeltmandsejede og det fællesejede, og det er dels kommet til udtryk i en undertiden lemfældig behandling af planlægningsloven, der er blevet presset til sidste dråbe.

Et af de momenter, der har været til debat, har været spørgsmålet, om møllerne er for store. Og der har man henholdt sig til, at det ikke er noget problem, og i bedste fald har man sagt – det var CD's ordfører, der var inde på det – jamen herregud, vi står jo foran en oprydning før eller siden. Det er jeg enig med CD's ordfører i, og i den forbindelse vil vi så som minimum dog få debatten om, hvordan vi skal organisere den her oprydning på en sådan måde, at den kan få vores energisynspunkt til at smelte sammen med både vores landskabssynspunkt og vores æstetiske synspunkt. Det er vi simpelt hen tvunget til på det tidspunkt.

Hvad der har bekymret mig mest set fra Enhedslistens synspunkt er sådan set den socialdemokratiske ordfører. Jeg husker engang, at Socialdemokratiet ikke var til det grønne. Man havde i bedste fald et fordelingspolitisk synspunkt, men man havde utrolig svært ved at få det grønne synspunkt inkorporeret i partiets politik. Her skete der en ændring op igennem 1980'erne, og den sidste store ændring, man foretog, var det meget principielle nej til atomkraftens udbygning.

Når man så hører hr. Martin Glerup i dag, så er der sket en ændring, således at partiet på det her område er blevet et rent grønt parti. Der blev kun argumenteret ud fra den grønne synsvinkel, hvorimod den røde synsvinkel, det fordelingsmæssige synspunkt, havde den socialdemokratiske ordfører ikke kræfter til, i hvert fald ikke i den her sammenhæng, at bære frem. Det var forduftet.

Her mener jeg, at hvis man er lidt smårødgryn, jamen så er udfordringen både at sikre, at så mange som muligt får noget ud af den her udbygning, og at den ikke glider over i hænderne på en gruppe vindmøllebaroner.

Et sidste punkt, som er blevet trukket frem – det var fru Aase D. Madsen, der spurgte om det – er, hvordan Enhedslistens forhold er til organisationen Naboer Til Vindmøller. Her har vi det synspunkt, at man skal gå på to ben. Denne organisation er principielt modstander af tilskudsreglerne, og på det punkt er vi drønende uenige med denne organisation. Det er en klar politisk kamp. Vi er tilhængere af tilskudsreg-

lerne, vi er tilhængere af vindmølleudbygningen, ingen tvivl om det.

Der, hvor vi til gengæld lytter – det er ikke blot til denne organisation, men i bred almindelighed til de problemer, der er kommet frem – er selvfølgelig, når man drøfter spørgsmålet om afstand mellem vindmølle og nabo, når man drøfter spørgsmålet om møllernes størrelse, og vi er ikke enige i denne organisations konklusioner, men vi lytter til de problemer, som man peger på. Så altså nej tak til den økonomiforståelse, der ligger hos organisationen, men vi lytter til problemstillingerne. Vi har andre løsninger, end organisationen har.

Det sidste, jeg skal anføre, er, at for Enhedslisten er det så vigtigt at få den grønne politik til at smelte sammen med en nogenlunde anstændig fordeling af de to tilskud, man giver. Derfor vil vi fortsat være meget optaget af det fællesejede, hvad enten det tager form af lav, eller bevar mig vel, det kan også tage form af, at det er et elværk, der går ind, og vi vil sikre os, at så meget som vel muligt af vindmølleudbygningen kommer på fællesskabets hænder.

Men generelt må jeg sige, at det ikke var en opløftende debat at høre på, for jeg synes, der var for få, der havde mulighed for både at rumme det grønne element og et elementært fordelingspolitisk synspunkt. Så der er bestemt et stort politisk problem at arbejde videre med.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Så er der noget, jeg helt har misforstået, vil jeg sige til hr. Søren Kolstrup, angående den med naboen til vindmølleforeningen, som traditionelt er modstandere af tilskud. Tænk, jeg troede, at det var, fordi de ville have tilskud i form af en erstatning for de økonomiske lidelser, de i øjeblikket har, fordi deres huse falder i pris. Det lyder helt fuldstændig vanvittigt. Nej, hvis de er modstandere af tilskud, så er det da, fordi det er det eneste værn mod den udvikling, der er i øjeblikket.

Det nye cirkulære er hullet som en si, så derfor kan de jo forudse, at udviklingen vil fortsætte, og det eneste, der er at gøre, er jo at tage de der tilskud væk fra møllerne, sådan så det ikke bliver, som hr. Kolstrup i øvrigt selv har udtalt, en knaldgod forretning, hvor forrentningen ligger over obligationsrenten. Det eneste værn er simpelt hen at fjerne tilskuddene. Men det er da ikke, fordi de hader møllerne. De siger, at de går ind for vindkraft.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Først skal jeg lige sige, at det glæder mig at høre, at hr. Kolstrup godt kan forstå det signal, at elværkerne som primus motor i denne her sammenhæng ville gå ud i nogle selskaber, og dermed bliver der en form for fælleseje. Men der bliver så også andre, der kan købe sig ind også i småportioner osv. Ingen tvivl om det.

Men man er nu bange for størrelsen. Jeg kan huske den der Ekstra Bladet-/B.T.-sag, hvor hr. Søren Kolstrups kone ikke syntes, at de der møller var kønne. Men skulle vi ikke prøve at tage ud sammen, helst med Energiudvalget, men ellers nogle stykker, og kigge på nogle store møller: Jeg vil godt finde nogle møller sådan i 100-120 meters højde. Der står fem nede i Husum f.eks., som er lavet af Vestas. Man skal ud og opleve dem placeret det rigtige sted og komme til dem på afstand. Jeg tror, det kunne rette lidt af bekymringen for størrelsen. Større, men færre møller, det er fremtiden, tror jeg.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal bare bekræfte, at jeg er enig med hr. Ebbe Kalnæs i, at dér, hvor der ligger en mulighed for at ordne det her problem, er selvfølgelig ved renoveringen og den oprydning, der finder sted.

Når Enhedslisten har fastholdt, at det er vigtigt at gå ind og drøfte et loft i denne her sammenhæng, så er det ud fra et meget principielt synspunkt. Vi kan ikke anstændigvis gå ind for loft f.eks. over huse i Danmark, som vi ønsker, da vi ikke ønsker skyskrabere i Danmark. Vi kan heller ikke tillade os at gå til angreb på de større og større kornsiloer, som kommer, hvis vi ikke også har samme synspunkt eller i hvert fald ønsker at gribe ind med et meget klart loft i forhold til noget, som vi egentlig synes er meget rart.

Personligt er jeg så begejstret for vindmøller, at jeg næsten kun kan se, de er smukke. Jeg kan ikke få det der bæ i øjnene, som nogle taler om. Men det rører jo ikke ved, at hvis man har det principielle synspunkt, at der skal være et loft f.eks. over en kornsilo, at der skal være det over en bygning, så er det meget rimeligt, selv når vi får den fornuftige renovering, at man også har det over vindmøller.

Jeg er modstander af, at man så laver en parentes i ens politik, når der er noget, man synes bare er åh så godt og åh så grønt. Og det er

egentlig pudsigt, at det er mig, der skal stå og sige det her i dag, for jeg har været en af dem, selv i Thy, der ikke har kunnet se, at de var uskønne, tværtimod. Jeg har altid sagt, de understregede de naturlige konturer i landskabet.

Men jeg har måttet erkende, at der er en stigende del af befolkningen en række steder, der ikke har det samme synspunkt, og det er det, jeg kalder at lytte, og det synes jeg at man gør klogt i i forbindelse med en fortsat vindmølleudbygning.

Til fru Aase D. Madsen vil jeg sige, at det er korrekt opfattet, at der ligesom er to tilskudsregelbegreber i omløb. Dels det, der hedder rør-/vindmøllerne, og dels det, der måtte gives til de her stakkels husejere, der forringer deres bolig. Og som sagt synes jeg, det er mægtigt, at vindmøllerne får det. Husejerne har jeg ikke så stor medlidenhed med.

Jeg vil straks sige, at støjproblemet bliver mindre og mindre, og jeg ønsker selvfølgelig stadig væk, at de kan blive boende i deres huse. Men at man ligefrem dér skulle begynde at række statspenge ud hver eneste gang, der var nogle, der bare klagede sig en smule, undrer mig. Og det undrer mig, at Dansk Folkeparti kan leve med en så høj grad af statsintervention.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Så er taletiden udløbet til den helt gode side.

Fru Aase D. Madsen.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Ministeren mener, at solen skinner, så nu skal vi søreme se at blive færdige. Ja, det er den gratis varme, vi får ovenfra, den må vi da være glade for. Den er ikke belagt med grøn afgift.

Jeg vil gerne spørge, om der ikke er et lille problem med hensyn til hr. Søren Kolstrup, der gerne vil være den lille mands advokat. Det er helt i orden, man skal have lov til at købe anparter, men hvad med fru Jensen på Nørrebro og alle andre steder, hvor fru Jensen ikke har råd til at købe disse anparter. Får hun så ikke en bet? For hun må jo så betale den dyre grønne el, hvorimod de, der har råd til at købe anparterne, jo så får en ekstra gevinst. Dels kan de pudse den grønne glorie, og dels får de altså den høje . . . ja o.k., jeg må ikke sige mere for ministeren. Jeg har meget stor respekt for ministeren, for en gang imellem slår han mig oven i hovedet både åndeligt og næsten også legemligt.

Men o.k., jeg tror, at hr. Kolstrup har fattet, hvad jeg ville sige.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg må altså konstatere, at taletiden ikke er udløbet, men nu får hr. Søren Kolstrup ordet. Det er jo sjældent, man kommer med sådan en bemærkning.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg synes, det var interessant, at fru Aase D. Madsen brænder for nogle fordelingspolitiske synspunkter i det her land, og Enhedslisten vil utrolig gerne være med til at skærpe den progressive beskatning. Det må der ikke herske spor tvivl om.

Så det vil vi gerne drøfte med fru Aase D. Madsen, hvis Dansk Folkeparti virkelig skulle komme med et sådant forslag.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. marts 2000 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 14.53
